

Observatoriul e de două ori în septimana, mercuria și sâmbăta.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăsu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a în lăintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,

se platestu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin asemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 26.

Sibiu, 12/31/12/1879.

Anulu II.

Christosu a inviatiu!

Prin sciintia la lumina,
Prin lupta la viatia!

Este unu adeveru necontestatu de nimenea si mai pre susu de ori-ce opozitiune, ca între toti reformatorii și legislatorii lumei acesteia nici unulu din ei nu au exercitatu o influentia mai intensiva și mai binefacătoare asupra omenimei că mantuito-riulu nostru Isusu Christosu, a carui inviere lumea crestina o serbădia în dilele acesteia, dejă aprôpe de noua-spre-diece secole.

Nu este locul aicea și nici nu ni se cuvinae noue a espune într'unu efemeru articolu de diariu, marea însemnatate și înportantulu rolu ce l'au avut si ilu mai au inca până în momentele acesteia, sublimete doctrine ale christianismului pentru civi- satiunea și desvoltagea treptata a aceluor popora care le au adoptatu.

Deca vomu trece în revista și vomu compară poporale între sine, apoi fara multa greutate vomu fi în stare a constată, ca poporale christiane sunt în toate privintile astadi cu multu mai superioare și mai înaintate decatu acelea, la care domnescu inca alte religiuni ce diferu de cea chrestina. Că acésta superioritate nu este o aparitiune ce este a se multumi unei intemprari ôrbe, ci ca ea a fostu și a trebuitu se fia o consecintia firăscă și inevitabila, credem ca nu este de lipsa se o măi demonstram, fiindu unu adeveru cunoscutu de tota lumea.

Christianismulu este religiunea amorului, basata pe principiile fratietatii și ale egalitatiei, care odata adoptate și recunoscute de legitime și sacre, aveau se fia parol'a poporaloru angajate în lupt'a loro de emancipare contra barbariei, a tiraniei și a sclaviei seculare.

Christosu a suferitu mârtea pe cruce și a trei'a di a inviatiu. Acésta este credint'a prescrisa prin evangeliu, pe care trebe se l'u respectedie fiacare crestinu adeveratu. Dar' Christosu n'a ramasu singuru, pentru-ca elu aflu mii și milioane de urma- tori, cari avendu înainte ochiloru exemplulu datu de Elu, si-au sacrificatu totulu și au suferitu marti- riulu pentru credint'a loro. Multu sange a cursu

și multe și nenumerate victime au cadiautu în lupt'a luminei contra întunerecului și a barbarismului se- coleloru trecute.

Insa ori câtu de mandra și inchipuita ar fi lumea moderna pe cultur'a și civilizatiunea sa rafinata, ea inca totusi este departe de a fi atinsu scopurile ideale și sublime ale doctrinei chrestine.

N'avemu decâtu se aruncam o privire asupr'a starii sociale și politice ale poporaloru, pentru că se ne convingem, ca egalitatea și fratietatea exista numai pentru asupritorii loro, é' nici decum pentru ele. Vedem și astadi ca mai sunt inca multe popora, cari trebe se se lupte pentru cele mai elementare drepturi ale omului, fara de cari esis- tenti'a loro individuala este pusa în cestiune și im- possibila.

Cine va putea ôre negă, ca între acele popora se numera și natiunea romana, pentru care Pascile Domnului din anulu acésta nu i-au adusu nemicu bunu și inveselitoriu? Ea este despojata de drep- turile sale, respinsa cu forti'a brută și arbitraria din positiunea și rangulu ce i compete în patri'a sa și amenintata de a i se rapi chiaru limb'a și biseric'a sa nationala.

Dar' decă natiunea romana în situatiunea în care se afla, nu se pôte bucura și nu are cauza de a fi vesela, ea totusi nu va renuntă și nici nu va desperă de viitoriulu seu, ci cu prudenti'a și tactulu ei înscutulu și ereditatu dela strabunii sei, va con- tinuă lupt'a pentru drepturile și libertatile sale. Armele ei voru fi sciint'a, care o va lumina și credint'a neclatita în misiunea sa pe acestu pamantu.

Pentru că lupt'a ei se fia inse încoronata de victoria, este de neaparata trebuintia, că între fiii ei se domnesca pace, buna-înțelegere și fratietate, fara de care ori ce resistentia ar fi imposibila. Se fimu dar' uniti, pentru ca numai asia vomu fi tari; se fimu solidari, pentru-ca avem acelasu scopu: apararea natiunii și a bisericii nostre nationale.

Se ne iubim unii pe altii, că fratii ai aceleiasi mame, se fimu religiosi, se ne iubim biseric'a nostra și se speram în viitoriulu nostru, asia pre- cumu chrestinulu sperădia în viati'a de veci, pe

voi ghiciti cugetarea mea mai înainte de a o exprimă, prin — amaru.

Barbatulu trebe se pastredie etern'a flacara a sciintiei și a scrutarii; femeia, etern'a flacara a amorului.

A iubi multu, a iubi totodéun'a este ardietoarea sete, consumatorulu doru alu animiei sale, este simburule fiintiei sale. În vieti'a barbatului amorulu este numai unu episodulu.

Tota vieti'a femeiei este amorulu.

Femei'a este debila și sensitiva. Ea se asemăna unei mimose, care 'și închide calicele, indată ce unu nouru peregrinu întuneca sôrele.

Ea are unu sufletu impresionabilu inse profundu, că si o harfa eoliana, care finu instrunata vibrădia fer- mecatoru la cea mai usiora atingere.

Ea este sensibilă și iritabilă prin fineti'a organis- mului ei, pentru aceea totu ce este în lume, apăsa greu asupra ei și este plina de suferinta.

Femei'a în positiunea ei, este lipsita de arme ape- ratore și vieti'a ei este aspra și spinosa.

Deca barbatulu se simte ofensatu, elu se pôte aperă. Cu braciulu și cu gur'a; cu spad'a și cuventulu.

Deca este ofensata femeia, si ea pôte fi ofensata în sufletulu ei atatu de profundu, că niciodată unu barbatu, — fiinduca ce este mai delicatu și mai usioru de vatematu că sufletulu unei femei, — ea nu dispune decatu numai de o singura arma.

Tacerea și érasu numai tacerea.

Deca barbatulu este lovit de sôrte prin braciulu ei de feru, apoi elu i da lovitur'a înapoi; fatal'a mana a sortii, elu o scutura cu temeritate de pe umerulu seu.

Rane inca sangerande și cicatriscate si d'abea vinde- cate sunt onorifice pentru elu.

Nici cea mai crudă mana nu pôte frange anim'a lui, nici unu nuoru de pulbere nu pôte petă frumôs'a lui frunte.

Atinga inse aceeași mana pe femeia, apoi córd'a vibratoria a sufletului ei se rupe pentru totu-déun'a și armoni'a interna se disolve într'unu desacordu durerosu.

care i-o a rescumperatu Isusu Christosu cu scumpu sangele seu.

În credint'a acésta scriem și dicem:

Christosu a inviatiu!

Totu proiectulu de magiarisare.

Se nu li se urasca lectoriloru nostrii de dis- cussiunea, pe care inpinsi de consciinti'a nôstra, ne simtim obligati a o continuă fora curmare asupra nefericitului proiectu de lege. Las' se dica altii, că nu se pôte, că nu se va alege nimicu din aceea lege. Candu ti se spune pe fia-care di, pe fia-care ôra de către deputati, publicisti și profesori, că acuma merge după doctrinele lui Darwin: cine'i mai tare, sau mai viclănu, se nimicēca pre celu mai nepotintiosu; candu profesori de drepturi, că dr. Meltz din Sibiu, scrie și publica, fora a se genă întru nimicu, că politic'a nu e obligata se respecte legile moralei, — atunci noi aceea carii amu crescutu cu catechismulu sub perina și cu crucea lui Christosu pe frunte și pe peptu, se ne deschidem ochii mai bine, si în locu de a ne certă între noi pentru câte o prescura sau mesura de bucate, se ne deprindem ochii sufletesci, că se vedem mai departe și mai ageru în viitoriu. S'a pusu până acuma temeiu fôrte mare pe autonomi'a bisericēscă, pe statute și pe inarticulare, și eră unu timpu, în care trecea sau de smintiti, sau de ômeni misiei aceea, carii cutediă se ne compatimesca pentru sinceritatea naïva și pruncēca a credintiei nôstre politice.

Memorialele mitropolitiloru și episcopiloru se întregescu asia de bine unulu pe altulu, în câtu cineva ar fi în stare se compuna din amendoue unulu singuru, fora nici-o dificultate, în timpu de doue ôre; vedeti inse, că reulu ce amerintia, va fi mai mare chiaru și decâtu celu prevediutu de preass. loro. Una din multele nenorociri ale ro- maniloru din monarchia este, că avem ômeni fôrte pucini cu vena politica, cumu se dice, ômeni cu agerimea de spiritu a barbatiloru de statu, scurtu, spirite departe vedietôrie, sau inca de aceea carii se fia invetiatiu din trecutu, din istoria, că se védia, că aceleasi cauze produc acelasu efecte.

Acei politici, carii sunt decisi a bagă cu ori-ce pretiu limb'a magiara chiaru și în scôlele elemen-

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femeiele.

De: Juliu Pederzani.

Traducere de: J. G. Baritiu.

II. Salvarea.

Pentru ce superati voi femeia!
Ea împlinesce unu lucru bunu.
Lasati-o se 'și urmedie calea în pace.“ Cuvintele Salvatorului.

Natur'a în creatiunile si economi'a sa este unu miracolu eternu vechiu, eternu nou. Ea este o carte vorbitôre, o profeta a celui mai sublimu, este o voce a lui D-dieu petrundietôre printre stele că si pe pamentu.

Si miracolulu celu mai mare si mai misteriosu alu ei este anim'a omenesca.

Ea este o lume pentru sine, inse o lume nepetr- trusa si eternu misteriosa.

În adencimea sa se ascunde monstrulu langa mar- garitariulu curatu; nomolulu langa cristalele petrissiului.

Schintei'a divina langa cenusi'a pasiuniloru con- sumate. Noi o numim unu cap-d'opera alu divinitatii, si unu uraganu alu suferintieloru de sfarîma si o nimi- cesce că-si pre unu edificiu facutu de mâni copilaresci.

Între âmele ce palpădia pe pamentu fara re- paosu, anim'a femeiei este totalitatea marimei și a pro- funditatii, a fericirii și a durerii.

Mugurulu, care pface pe purtător'i'a sa într'o flôre miracolosa a omenimei.

Doze temple mari, nevisibile și eterne că-si spiri- tulu divin se afla pe pamentu: templulu sciintiei și templulu amorului.

În celu d'antiau domnesce barbatulu că preotulu ideii și alu ratiunei.

În celu de alu douilea este „preotu“ prin — dera

tarie la baiati de 6—10 ani, cu delaturarea altoru obiecte de invetiatura inmiitu mai necesarie, aceia pentru capulu lor n'au se remana numai la atata. Ei si fiii lor nu se voru odichni, pana ce nu voru exterminá, anume limb'a romanésca, si din bisericele romanesci, din tóte, fora nici o alegere si distinctiune.

Este vechiu planulu acesta, dara cei cu orbulu gainei pe ochi nu vedu asia ceva; orizonulu lor e inchisu prin autonomi'a ce trage de mórte si prin subventiunea statului, care'i va ucide chiaru si pe densii. Ce spuneti DV., ca comunicatiunea literaria cu Romani'a ne va salvá limb'a? Romanii din Romani'a sunt cu pucine esceptiuni, multu mai nepasatori de nationalitatea, de existenti'a si prosperarea limbei romanesci aici in monarchia, decâtu se'i dóra vreodata capulu de luptele nóstre. Se nu ne insiele câte unu strigatu sporadicu alu unoru diarie, ai caroru corifei se pomenescu scriindu de spre noi fóra picu de studiu seriosu, ci éca asia, uneori din lipsa de alta materia, alteori spre a'si mascá indiferenti'a.

Aceia nici nu visédia macaru, cá dupace nu voru mai fi romani aici, dincóce de munti, oper'a exterminarei se va continuá la densii acolo, unde astadi isi batu jocu de „romanésca“ nóstra. Ei nu vedu si nu pricepu, cá romanismulu de aici este pentru ei unu zidu aparatoriu, multu mai tare decâtu tóte zidurile si fortaretiele câte au planitu ei a face pe la strimtori, passuri si trecatori, din pietrile aceloru munti cari ne despartu.

Comissiunea dietei unghuresci se incórdá se scamotodie in proiectu unu aliniatu, in care se se decretedie, cá ori in ce scóla confessionale, adeca facuta din averea comunitatii eclesiastice, nu s'aru affá invetiatori de acea confessiune, carii se cunósca perfectu limb'a magiara, in acelea pentru limb'a statului se aplice professori sau dascali unghuri, cu plata dela statu.*) Si noi totu mai incalecamu pe calulu autonomiei! Si ce devine protopopulu cá inspectoru de scóle, facia cu solgabirau si cu gendarmii adusi de aceia?

In Nrii precedenti vediuramu exemplele de magiarizarea servitiului díiescu in biserice prin unele districte de ale Ungariei. Astadi v'amu potea comunicá, daca ne-ar permite spatiulu, acte oficiali, din care se vedeti, cá lucrulu au ajunsu asia departe, in cátu chiaru poporenii romani si ruteni pretindú, cá limb'a magiara se se introduce si in biserica, éca cá mane lumea 'i va vedea cerendu se li se schimbe ritulu si se li se dea popa unghuru. Dara atunci óre ce va dice fetiorulu popii Macaveiu?

Parol'a data, dupa care se prepara introducerea limbei magiare si in servitiulu religiosu, in tóte partile ritului eclesiasticu, se vede formulata fórtu

*) Comissiunea respectiva isi terminá lucrarea sa; intr'aceea diet'a fú prorogata pana in 26 Aprile. Proiectulu se va luá mai curendu sau mai tardiu in desbatere, éca Europ'a va avea ocaziune se védia unu spectaculu parlamentariu din cele mai rare in viati'a popóraloru.

ceriulu ei, transfiguratiunea ei in divinitate si infernulu ei. De acea cuventulu de binecuventare, ce trebuie exprimatú asupra animei fiacarei femeie suna: — „Femeia! iubescu, fiindu ca amorulu este viéti'a ta!“

Niciodata cugetarea unui muritoriu nu va fi in stare se intieléga frumseti'a morala a sufletului femeiescu; niciodata spiritulu omenescu nu va poté petrunde profunditatea si abundantia animei de femeia.

Si mai antaiu de tóte barbatulu cu eternu calculatorulu si asprulu seu spiritu si cu ratiunea sa nu va fi in stare se intieléga niciodata nemarginit'a anima a femeiei.

Pentru elu va fi si va remané o enigma pana la eternitate unde isi voru affá deslegare tóte enigmele.

Pentru sacrificiulu unui amoru de femeia vá avea o scurta admiratiune, éca in interiorulu seu vá zimbí in secretu: „Catu de esaltata, catu de romantica!“

Elu nu vá fi in stare se intieléga niciodata venerabil'a marime a unei femeie, care inca in momentulu expirarei este in stare a consacrá ultim'a ei cugetare, ultimulu suspinu si ultim'a bataia a animei sale suvenirei assassinatorului fericirei sale, a barbatului acelu'a ce o a calcatu in pulbere si care i-a frantu anim'a, si prin tóte acestea a repetá acelasu refrenu: „Si eu totusi te iubescu!“

Intr'un'a de dile Salvatorulu aparú in persón'a lui Isusu din Nazaretu. Acea ce a invetiatu elu éra amurulu, acea ce a practicatú, a fostu amurulu. Pentruce a traitu si a muritu a fostu éra amurulu.

Prin amurulu puru si desinteresatu avea se se reinnoiésca o lume inbetata in orgii, putreda si lipsita de amoru.

Primulu drumu pe care apuca Isusu Christosu a fostu acela catra seculu femeiescu.

Elu affa o Maria, obossita de viéti'a si amoru la Magdal'a. Femei'a cea mai frumoza a Judeei. In ochi cu acea privire demonica si stralucitoare cá aurulu, o fiica a intunerecului, pe budie cu acelu doru consumatoru de anime fierbinti si sarutari ardiétoare.

la intielesu in actele comunitatii bisericesci din orasiulu Satmaru de dato 22 Decembre 1878 si 26 Ianuariu 1879. Ori-unde locuitorii nemagiari de ritu orientale cunoscú si limb'a magiara, in servitiulu lor bisericescu se se introduce si acésta limba. Dara planulu intregu destinatu a se realisá treptatu, éra nu mai multu prin asaltu, cá intre anii 1840 si 1848 este camu urmatoriulu: Mai antaiu limb'a magiara este declarata de limba exclusiva a statului, precum éra decretata odinióra in unele staturi câte o religione de religionea dominanta a statului. Intr'aceea celorlalte popóra nemagiare li se scotu ochii cu asia numit'a lege a nationalitatiloru (1868), la care inse nu mai tine nimeni nimicu. In acelasu timpu se facu incercari de a introduce limb'a magiara in scóle nemagiare, prin presiune morala, pe sub mana, pe nesimtite. La operatiunea acésta sunt de mare ajutoriu subventiunile de câte 50 fl. pentru cátiva preoti, de câte 100 fl. pe anu, pentru protopopi, inse asia, cá acelea se votédia in toti anii din nou, in dieta, si totu-deauna intre mustari si infruntari ce se facu clerurilor de cátra unii sau altii dintre deputati. „Se introduceti limb'a magiara in scólele vóstre satesci, daca vreti se capatati poman'a de câte 50 fl.“ In fine estimpu esira cu proiectulu magiarisarei definitive si generale a toturoru scóleloru. Presiunea pentru cei slabi de anghuru este cu atátu mai mare, cu cátu mai multe diarie au in pertinenti'a de a plesni tradare de patria, hostilitate contra statului, in faci'a toturoru, catti se oppunu la desfiintirea individualitatii loru nationale, si catti in unificarea limbei nu potú se védia nici cea mai pucina asigurare a existenti'e si prosperarei statului, care depinde dela alte conditiuni ce differu cátu ceriulu de pamentu de ori-care limba, fia acea cadiuta chiaru din ceriu.

Sub conditiune cá dupa cátiva ani se voru magiarisá tóte scólele si prin acelea generatiunile june, s'a prevediutu apoi casulu, in care se se introduce limb'a magiara si in exercitiulu religiunei, in cartile si in tóte actele bisericesci ale toturoru confessiuniloru din tíera, éca spre acestu scopu se iau de pre acuma diverse mesuri preparative. Deocamdata adeca se va dice, cá magiarizarea bisericelelor este numai facultativa, éca pe sub mana se cauta si se affa ómeni, cari o ceru ei insi, precum se vediú din câteva exemple dela Ungari'a.

Revista politica.

Sibiu, 11 Aprile st. n. 1879.

Comentariile ce se facu din partea pressei streine la toastulu comitelui Károlyi, ambasadorulu austro-ungaru din Londonu, sunt fórtu varii si ecuvoce. Afara de diariile englesesci, care sunt incantate si lauda pe tóte tonurile pe lordulu Beakonsfield pentru noulu succesu alu politicele sale, ceealalta pressa européna a remasu séu affectédia cá au remasu rece si neinpressionata prin acelu toastu.

Elu affa pe Magdalen'a care din mirositórea rosa a Ierichonului deveni prin o mie de nebunii amoróse, o palida si despretiuita flóre de tótna.

Acésta femeia peccatósá, precum o numea jidovimea ipocrita, acésta „peccatósá din amoru“ fú aléca de catra celu mai puru dintre ómeni cá profet'a amorului. Christosu o redicá reconducendu tórentulu fära tiernuri alu dorului de amoru, in alvi'a sufletéscá si divina.

Din pulberea unui amoru desfranatu reinaltia Christosu seculu femeiescu la o trépta plina de demnitate. La inaltimea unui amoru puru, idealu si prin urmare nemarginitu.

Elu lua de pe capulu Sybellei mincínose velulu cusutu cu firu de auru, de pe fruntea Bachantei cunun'a de rose vestejite, din perulu sclavei, firulu de margele si depuse pe capulu acoperitu de pulbere si rusine alu tuturor femeieloru intreit'a coróna a sublimei si eternei demnitati femeiesci!

O VOCE.

De cateori privirea'mi privirea'ti intalneste
Si man'a mi tremuranda atinge man'a ta,
D'atatea ori mi pare c'o voce imi siopteste:
„Oh! fugi, oh! fugi! de densa si cauta a o uitá!“

Asiu vrea s'ascultu acea voce, potinte si secreta,
Asiu vrea se fugu de tine, se nu te intalnescu,
Se fugu d'a ta privire, ca-ci vocea'mi totu repeta:
Ca'n cale'mi numai lacrimi si chinu o se gasescu.

Nu pociu s'ascultu consiliulu acelei voci potinte,
Nu pociu s'ascultu ratiunea si indemnarea sa,
Ca-ci anima'mi debila cu unu suspinu ardinte
Repete cu putere: „Eu nu te pociu uitá!“

„Resboiulu.“

Caracteristica si totu-odata curiosa pentru monarchi'a nóstra este inpregiurarea, cá niminea nu o felicitédia pentru aliantia incheiata, dara nescrisa si nesubsemnata cu Angli'a. Acelu toastu alu ambasadorulu austro-ungaru din Londonu este consideratu cá o indiscretiune prematura, prin care c. Andrassy si-au dejucatu insusi stratagem'a sa diplomatica, alu carei scopu éra se inblandiésca si se faca presiune asupra celoru doi cancelari nordici, amenintiandu-le cu aliantia engleséca.

Prusso-Germani'a si Russi'a sunt cu multu mai puternice si mai solidarie, decâtu cá se se lase a fi intimidate prin o astfelu de aliantia, prin care monarchi'a austro-unguresca s'ar isolá si mai multu si ar provocá in modu si mai directu rivalitatea Italiei si a Franciei. Nici press'a austro-unguresca, abstragendu dela organele oficióse, nu isi promite nici unu bine dela o aliantia austro-ungara-engleséca.

Candu va sosi óre tempulu, cá gubernulu austro-ungaru se nu mai ámble la pétite dupa aliantie streine, ci se apeledie la aliatii cei mai naturali, cei mai fideli si mai devotati ai monarchiei, care sunt propriiele sale popóra? Dar' o astfelu de politica ar fi prea primitiva pentru unu diplomatu de calibrulu comitelui Andrassy, de acea ilu si vedemu facédu politica inalta, sublima si imperceptibila, care poté se fia fórtu geniala si admirabila, dar' numai reala nu se poté numi.

Se vede ca pentru de a face o mica bucuria popóraloru austro-ungare, comitele Andrassy le face cunoscutu prin organele sale, ca conventiunea relativa la ocuparea pasialicului Novi-Bazaru este incheiata cu gubernulu turcescu, dar' inca nu este subsemnata. Dar' óre candu se va subsemná? La acésta nu ni se dá nici unu respunsu, ceea ce ne indémna a crede, ca in urm'a urmelor, déca acésta conventiune are se fia subsemnata vre-odata, apoi acea se va subsemná nu prin pén'a diplomatiloru, ci prin spad'a beliducelui, si nu cu cernéla, ci cu sange rosiu omenescu.

Insolent'a purtare si insult'a ce au suferitu consululu austro-ungaru in Vidinu din partea autoritatiloru russo-bulgare, a luminatu cá si unu fulgeru relatiunile mai multu ostile decâtu amicabile ce esista intre reprezentantii consulari austro-ungari si între bulgari.

O scire mai noua voiesce se constate, ca comitele Andrassy a si cerutu la St. Petersburg satisfactiunea cuvenita, pentru insultarea consulului austriacu din Vidinu.

Faptele si discussiunile politice sunt asia de varii si de schimbatióse, in cátu press'a va avea materialu si nu tocmai neinteresantu, cu care se intretina pe lectorii sei si dupa serbatorile sf. Pasci.

Patri'a ciunei.

Dupa mórtea profetului Abulcassem Mohamed fundatorulu islamului, heredi sei s'au si luatú curendu la certa pentru domnia. Hussein et Hassan, fii ai lui Ali, nascuti din Fatim'a, fiic'a lui Mohamed, se incercara se scótia din Califatu pe Jezid fiulu lu Moavia, asediatu cu resiedinti'a la Cufa. Cei doi frati voindu a surprinde pe adversariulu lor, plecara asupra'i pe furisú numai cu o céta mica de 62 de insi, in lun'a Muharrem. Jezid inse descoperindu planulu lor, le esi inainte cu ai sei si dupa o lupta din cele mai crunte si mai desperate ii macelá pe toti. Partid'a fratiloru Hussein et Hassan trantita prin acelu evenimentu si rusinata, intru atata se inversiunase, in cátu luandu cadavrele celoru doi frati, ii duse tocma la cetatea Kerbellah, nu departe de vechi'a Babilonia, unde fusera ingropati între plansete si sbierate infricosiate, apoi ii declarara de martiri ai religiunei si ai omenimei. De aici urmá apoi nu numai desbinarea politica, ci si cea religiósá între mohamedani in doue secte principale, a Sunnitiloru, de care tinu arabii, turcii si mai multe alte popóra, apoi a Shiitiloru, la care tinu locuitorii Persiei, cei din Afganistan, din Cabulu si o parte din Indi'a propria. Sectele acestea se urescu si mai cumplitu de cátu catholicii si orthodoxii, decâtu unittii si neunitii.

Shiitii, anume persianii, au facutu apoi din casulu mortii celoru doi frati una dogma cumplita, crediuta de toti. Acea s'ar potea formulá camu asia: La judecat'a de apoi, indata dupa ce voru suna trómbitiile archangeliloru cá semnalulu invierei mortiloru, Allah cu profetulu seu Mohamed si cu tóte cetele angeresci va descinde din ceriu dreptu la Kerbellah, unde se va si asiediá tribunalulu celu infricosiatu de judecat'a lumei. Ferice de aceia, carii voru fi repausandu mai pe aprópe de

Kerbella, până pe la cetatea Medged-Ali și încă la alte trei locuri, pe unde se mai afla santi și martiri ingropati, carii se apropie cu rangulu loru cerescu de martirii Hussein și Hassan. Acestia voru sta mai antaiu la judecata și voru scapa mai curendu.

Urmarea acelei credințe fanatici și nebune fu, că de aprôpe unu miie de ani persiani șiiti fruntasi, ba și cei din Afganistan isi cumpara locu de ingropatiune cu pretiuri enorme pe intinsele campii dela Kerbellah, unde apoi isi trimitu pre toti mortii loru, unii inbalsamati, cei mai multi inse numai pachetati bine și strinsu, că ori-ce marfa, in pensa grósa și in rogojini, și asia incarcati desagiti pe camile, sau și pe cai. Din diferite distante caletori'a cu mortii durería câte 40 și mai multe dile. Adesea caletorescu și familiile mortiloru alaturea; este inse și o classe anumita de ómeni, care speculédia cu transportulu mortiloru. La statii anumite poposescu impreuna cu totii. Putórea ce se desvólta din acelea cadavre sub acea clima ferbinte, nu e in stare nimeni se o descria. De a lungulu drumurilor se vedu sborandu pe de asupr'a multime de vulturi și alte paseri rapitorie, ce adurmeca dupa mortatuni. Cu câtu se apropie mai tare de campile coperite de mormente și cu câtu se aduna mai multe cadavre din tóte rosele ventului, cu atâtu putórea este mai teribile. Multi dintre cei ce petrecu pe morti, isi perdu și ei viati'a pe acolo, inse moru bucurósu, că-ci éca, la judecat'a de apoi le va esi sententi'a mai curendu, mai alesu candu si Hussein et Hassan voru pune o vorba buna pentru ei la Allah și la profetulu seu.

Diplomati'a européna din Constantinopole și cea din Ispahan capital'a Persiei s'a incercatu mai de multe ori, că se midiulócésca esterminarea acestei superstitiuni selbetece și barbare; dara fanaticismulu aceloru populatiuni este atatu de turbatu, in câtu Shitii, pe langa ce aru fi in stare se ascunda só-rele la toti cãti aru cutediá se'i indemne a se lasá de acea nebunia criminale, mai tinu până in dio'a de astadi serbatórea patimiloru lui Hussein et Hassan in lun'a Muharem, candu se alegu dintre ei mai multi individi spre a produce scene din lupt'a dela Cufa. Cu acea ocaziune vedi imami (popi), dervisi (calugari) și alti ómeni din poporu desbracati pana la cõpse, batendu-se cumplitu cu bice, pana ce sangera, altii smulgendu'si perulu, intiepandu-se sau sfasiindu-se in facia, altii batendu-se in sabii asia, catu in fiacare anu remanu dintre ei și câte unii morti acolo in dgiamia (beserica). Acea productie tragica, dara fórtē barbara, se coprinde camu in patru scene. In totu timpul acela plãngu și sbiéra câtu le ia gur'a: *Yia Hussein! Yia Hassan! Yia Kerbellah!* Acelea scene se producu pretotindeni pe unde se afla ómeni din sect'a Shitiloru; éra la Kerbellah și la Medgid-Ali mai multu că ori-unde. De acolo apoi miile de peregriinatori sau hagi (— hagia, hagiaticu) se intorcu in tierile și locuintele loru cu sementi'a ciumei in corpulu loru, pentru-cã se infecte o lume intréga.

Mai sunt și in Europ'a până in dio'a de astadi multe superstitiuni barbare, prin care sanetatea și viati'a ómeniloru se expune la pericole invederate; mai aflamu și pe la noi câte o dosa buna de fanaticism; dara superstitiuni si fanaticismulu câtu a mai remasu in tierile europene (cu singur'a esceptiune de fanaticismulu nationale magiaru și alu sectei scobitoru — juganitoru din Russi'a) se potu considerá numai că esceptiuni dela regula, pe langa turbarea fanatică din Asi'a și Afric'a.

Romania.

Corpurile legiutóre ale Romaniei au fostu inchise in diu'a de 25 Martiu st. v. in persóna de catre M. S. R. Carolu, cu care ocaziune pronuntia urmatoriulu mesagiu de inchidere:

„Domniloru Senatori,

Domniloru Deputati,

„Legislatur'a care se curma astadi, a avutu se preintempine un'a din situatiunile cele mai grele, prin care póte trece unu statu. Cu tóte acestea, pe langa industularia trebuintiloru urgente ale momentului, ea a gasitu timpu de a se ocupá si de interesele viitorului, de a votá unu mare numeru din legile cele mai importante reclamate de progresele ce face, pe fie-care di Patri'a nóstra si de necesitatiile noaei sale positiuni. Daca, cu tóta activitatea si buna-vointi'a reprezentantiei nationale, ea nu a potutu realizá tóte reformele asteptate de la dinsa, caus'a este fara indoiala, ca inprejurarile nu i au permis se sosésca la espirarea terminului legalu, care i ar fi fostu de ajunsu pentru complectarea operei sale.

Scurtandu d-v. insi-ve acestu terminu, spre a dá locu fara intardiēre Camereloru care au se procéda la revisuirea art. 7 din Constitutiune, ati primitu, in interesulu pacei europene, că Romania se conformē, catu mai curendu și intru tóte, tractatulu de la Berlinu si

ati doveditu ast-felu o resemnare, unu curagiu si o abnegatiune, care nu potu de catu se ne ridice in opiniunea publica a lumei intregi.

In fati'a unoror acte atatu de convingetóre, in fati'a atitudinei demne, intielepte și patriotice a poporului romanu, speru ca prejudecatile și banuelile, ce mai exista in afara, voru disparea, ca tóte uneltirile, ori de unde ar veni, voru fi dejucate și ca, in scurtu timpu, o apreciare mai justa si mai echitabila in privinti'a nóstra va luá loculu unoror preventiuni cu totul nejustificate.

Independenti'a Romaniei, pe care d-vóstra, cei d'antaiu, ati proclamat'o, si pe care Natiunea a dobandit'o prin energi'a ei si prin viteji'a armatei sale, déca nu'si a primitu inca deplin'a consecratiune din partea unora din marile poteri, acésta nu provine de catu din nesce cause trecetóre si cu totul circumstantiale. Amu nestramutata convingere ca, din punctulu de vedere superioru alu intereseloru generale si permanente ale Europei, tiér'a nóstra va dobandi in curendu dreptate.

Atunci candu Peninsul'a Balcanica intréga éra in flacari si candu perspective nouē si atragetóre ne poteau seduce, Romania'a a resistatu la orice tentatiuni si s'a feritu d'a fi pentru Europ'a o cauza de turburari si de complicatiuni. Ea n'a intratu in lupta de catu in acelu momentu gravu, candu inactiunea ei ar fi potutu se'i devie funesta si candu estensiunea și dainuirea resboiului ar fi fostu prejudiciabila, nu numai ei insasi, ci chiaru intregēi Europe.

Dupa resbelu, atunci candu ea avea dreptulu a se asteptá, nu la sacrificiile dureróse ce se inpunu natiuniloru invinse, ci la folósele la cari au dreptu a pretinde acei cari se intorcu incununati de succesu, ea a avutu forti'a, totu in interesulu pacei generale, a'si ineca durerea și s'a resemnatu a primi stipulatiunile tractatulu dela Berlinu. Ea a doveditu astufelu, in modulu celu mai neindoiósu, ca nu este unu elementu de prisosu in sistem'a statelorū Europene, chiamate a constitui nisce temelii solide pentru pacea generala. Prin urmare, o repetu, Europ'a ii datoaresce dreptate, si sunt convinsu ca ea nu va intardiá a i-o dá.

Domniloru senatori,

Domniloru deputati.

Amu trecut, in timpul acestei legislaturi, prin inprejurari din cele mai grele, prin peripetii din cele mai periculóse și, cu tóte aceste, sunt datoru a o constatá cu fericire, — regimulu nostru constitutionalu n'a inceatatu unu singuru momentu de a functioná in tóta vigórea lui. Libertatea individuala, a pressei, a intrunirilor si a tribunei, intr'unu cuventu, tóte libertatile publice s'au exercitatu in deplinatatea loru, fara a fi vreodata atinse, fara cá utilitatea loru se fia macaru pusa in indoiala. Natiunea, cá si potēea executiva, au probatu prin acésta, ca credinti'a loru in acestu regimu éra intemeiata și ca institutiunile liberale, de cari ne bucuramu, sunt fundamentele cele mai sigure ale unui statu, scutulu seu celu mai puternicu in ori-ce circumstantie. Fórtē in convingerile mele intime in acésta privintia, intaritu si mai multu prin acésta stralucita esperientia; incredintiatu ca numai dela sincer'a si leal'a aplicare a legiloru si a constitutiunei atárna liniscea patriei si viitorulu ei, me veti gasi totudeauna nestramutatu pe calea care ne-a dusu dejá la rezultate asia de satisfacetóre, cale pe care, sunt siguru, ca toti Romanii me voru urmá.

De si situatiunea Orientulu nu este inca asigurata și orizontele pare inca turbure in afara, de si in intru chiaru avemu a resolve una din cestiunile cele mai ardiétóre, și care, cu dreptu cuventu ne ingrijasce pe toti; totusi sunt convinsu, ca potēmu privi viitorulu, de nu fara seriósē preocupari, celu pucinu, fara téma. Patriotismulu D-vóstra va intielege ca, pentru a invinge tóte aceste dificultati, trebuie acum, cá si in trecut, se remanemu cu totii uniti in cestiunile cele mari, in acele cestiuni, in cari nu este vorba de interese sau de opinii de partida, ci de insasi siguranti'a statului romanu.

In timpu de atátea secole, printre fortunele cele mai violente care au distrusu intregulu sistemulu alu statelorū orientale și au sguduitu chiar' monarchiile europene cari, mai in urma, trebuiau se devie expresiunea cea mai inalta a civilizatiunei, poporulu romanu, de si coplesitu sub invasiuni cari pareau ca au se stérgea chiaru urmele esistentiei sale, a sciutu se resiste si se pastreze intacta nationalitatea sa; totu asemenea elu va luptá, de asta-di inainte, si va invinge greutatile la cari suntemu sau mai potēmu fi espusi, déca si in viitoriu vomu fi inspirati de unu singuru sentimentu: iubirea Patriei; vomu fi miscati de o singura vointia; aceea de a ne consacrá binelui ei.

Despre mine, domniloru senatori și domniloru deputati, amu cea mai deplina incredere in intieleptiunea si patriotismulu natiunei, si ea póte fi sigura ca, in ori-ce inpregiurare, me va gasi totudeauna in fruntea ei.

Inainte de a ne desparti, amu tinutu a veni in persóna in midiuloculu d-vóstra, pentru a ve multiami inca odata pentru puterniculu concursu ce ati datu intaririi edificiului nationalu, urandu, impreuna cu d-v.: se traiesca Romania'a, iubit'a nóstra Patria!

Conformu art. 129 alu Constitutiunei, Adunarile Legiutóre sunt dissolve.

Patriotismulu natiunei romane infaciosiatu prin date statistice.

(Urmare si fine.)

Este de observatu si nu se va perde din vedere, cá tablele alaturate despre ofrande nu coprinde in generalu de catu obiectele oferite in daru, anume gubernului; ér' nu si ofrandele ce s'au datu multime din mana in mana soldatiloru, cum si de a dreptulu deosebitelorū societati particulare pentru infiintare si intretinere de spitaturi si de ambulantie. Aceste din urma ofrande in bani si in obiecte felurite, ce cá prin farmecu — prin farmeculu patriotismului — au fostu oferite cu

prisointia societatoru de binefacere, cá „Crucea-Rosii“, „Independenti'a“, „Providenti'a“ și alte multe, sunt numeróse; potu dice c'au fostu cu multu mai numeróse: de câtu ofrandele inscrise prin registrele Statulu.

Amu voitu a publicá pe scurtu in acésta dare de séma natur'a si numerulu ofrandelorū tóte, spre a se cunoșce in totalu celu pucinu intrég'a loru misicare generala din tiéra in cursulu resboiului actualu. Cu tóta staruinti'a in sa cu care m'amu pus a culege datele cuvenite, n'amu pututu completá aceste sciintie in intregulu loru; incátu mi-a trebuitu se renuntiu dea inplini acésta lacuna regretabila, marginindu-me numai a ideplini sarcin'a, ce mai pre susu de tóte amu luat in acésta privintio, de a constatá formalu ofrandele, despre a caroru intrebuintiare chiamatu este guvernulu a raspunde.

Totusi, dupa informatiunile ce amu pututu aduná, credu folositoru a face cunoscutu celu pucinu numerile deosebitelorū societati de binefacere mai insemnate, care au functionatu in numeru de peste 40, adeca: „Crucea-Rosii“, spitalulu ranitoru dela Cotroceni, „Elisabet'a-Dómna“, „Independenti'a“, „Providenti'a“, comitetulu Femeiloru mediciloru din capitala, ambulanti'a societati israelite „Zion“, societatea Englesiloru din Bucuresci; — in judetie, Bacau, 1) Societatea Femeiloru Romane; 2) Societatea Tinerimii din Bacau; — Bolgradu, Comitetulu de binefacere pentru ostēni Romani raniti; — Botosiani, 1) Societatea Dómnelorū, 2) „Milostivirea“, 3) Societatea Israelita; — Buzeu, Comitetulu Dómnelorū; — Covurluiu, Spitalu „Elisabet'a-Dómna“ din Galati; — Dâmbovitia, 1) Comitetulu de Dame, 5) Comitetulu de Barbati; — Doljiu, 1) Spitalulu „Independenti'a din Craiov'a, 5) Spitalulu ranitoru „Maica-Domnului-Dudu“, 3) Spitalulu Dómnelorū germane din Craiov'a, 4) Comitetulu clericalu din Doljiu, 5) Corpulu profesoralu din liceulu Craiovei; — Dorohoiu, Comitetulu Dómnelorū; — Falcu, Comitetulu Dómnelorū din Husi; — Gorjiu, Societatea Damelorū; — Iasi, 1) Comitetulu centralu alu Damelorū din Iasi, 2) Societatea de binefacere pentru ostasii raniti; — Ismailu, Comitetulu pentru raniti; — Mehedinti, Comitetulu pentru ajutoriulu armatei in timpul campaniei; — Némtiu, 1) Comitetulu Damelorū Petrei, 2) Comitetulu centralu alu judetulu Némtiu, 3) sub-comitetulu Damelorū din Orasiulu Némtiu; — Prahov'a, Spitalulu ranitoru din Ploiesci; — Putn'a, Comitetulu asociatiunii Dómnelorū din Focsiani; — Rómnicu-Saratu, Comitetulu de Dame; — Romanu, 1) Comitetulu Damelorū, 2) Spitalu „Virtutea militara“ (ale carui ofrande sunt insemnate in tablele alaturate, fiindu presedinte alu comitetulu domnulu prefectu alu judetulu); — Romanati, Comitetulu Damelorū pentru ajutoriulu ranitoru; — Suceava, Comitetulu Damelorū din Falticeni; — Tecuciu, 1) Comitetulu sectionariu alu „Crucei-Rosii“ din Tecuciu, 2) Comitetulu „Crucei-Rosii“ alu Damelorū din Tecuciu, 3) Comitetulu Damelorū din Tecuciu; — Tutov'a, Comitetulu Damelorū din Bãrladu; — Vasluiu, Comitetulu ranitoru din spitalulu „Draghici“. Deosebitu prin judetie au functionatu sucursale de ale mai multorū societati de binefacere, din capitala si din alte orasie, cum si deosebite comitete, ce s'au constituitu prin judetie pentru adunare de bani, cá se se cumpere arme. Nu vomu perde din memori'a nóstra nici spitalele pentru raniti; infintiate si intretinute din propri'a loru avere de câtu-va proprietari pe mosiile loru.

Impreuna cu multiamirile gubernului s'au datu ordine se se publice prin Monitoru numele donatoriloru; au tóte aceste, dupa reclamatuniile ivite, s'au omisu din scapare de vedere a se publicá prin fói'a oficiala numele mai multorū persóne, care au bine-voitu a dá Statulu ofrande pentru trebuintele armatei Romane; altii sunt donatori anonimi, cari n'au voitu in modesti'a loru se cunoșca tiér'a decâtu numai binefacerile; — sunt fratiți din tierile vecine, mai cu séma de peste Carpati, cari s'au grabitu a tramite ofrande Romaniloru liberi dela Dunare; — sunt medici, cum si barbati de alte profesiuni, cari prin sciintia si prin devotamentulu loru au contribuitu puternicu se aline multime de dureri; — mai sunt mume, socii, sorori, care, avendu in frunte pe Dómna Romaniloru, pe Mari'a Sa Regala Elisabet'a-Dómna, s'au intrecutu cu fericire a se smulge din familiile loru, cá di si nópte se caute de sanetatea ranitoru prin spitaturi si prin ambulantie . . .

Se cuvine de siguru, cá Corpurile nóstre Legiutóre se esprime tuturoru, prin unu votu solemn, a statulu renunscintia pentru ofrandele primite, pentru ostenele indurate in folosulu armatei Romane, care falnicu a pututu probá, sub comand'a lui Carolu I, cá voiesce si scie a se sacrificá cu doru pentru binele tieri.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

Unulu dintre lectorii nostri, carele din intemplare cunoșce subiectulu processului nostru de presa intentatu din Decembre incóce și scie cá acela nu coprinde altu nimicu, decâtu documente istorice din a. 1849, ne scrie intre altele:

„Daca si publicarea acelorū acte ar trage dupa sine persecutiuni, atunci nu s'ar mai potea scrie nici-o istoria adevérata in tierile acestea. Daca ar fi voitu cineva se agitate cu ele, atunci nu publicá si epistol'a (din Miscelaneae) de sub Nr. 38, care e cu totul favoratória aspiratiuniloru magiare si mustratória pentru tñut'a romaniloru. Nu sciu de ce se supara cei dela potēre, de stilulu actelorū, sau de faptele descrise. Cu stilulu se potu impacá, cá-ci acela este efluxulu timpuriloru furtunosē de atunci, candu scriitorii nu'si poteau inbraca expresiunile in cuvente galante. Altcum acelu stilu este cu multu mai moderatu decâtu alu multorū magiari de astadi.*) Asia cuventulu „barbaru“, de care se scandalisédia si magiarii de aici de câte-ori ilu auđu, credu cá nicidecum nu este mai aspru decâtu

* De altumentrea, denuntiantele actelorū publicate in „Transilvani'a“ Nr. 23 este unu romanu. Red.

spre exemplu „Axentie Szevér rabló oláh scordái (órdele valache de banditi ale lu Axente Severu)“ si „Janku Abraham hacosi Oláh esordái (órdele valache mocanesci ale lui Avramu Iancu),“ precum se afla in Geografi'a universale (Egyetemes földrajz) publicata de Ballagi Károly si Király Pál tomu III pag. 257 et 258 in anulu 1878 destinata „pentru publiculu magiaru cultivatu (mivelt magyar kösönég). Dara neasemenatu mai spurcate sunt expressiunile intrebutiate contra romanilor ori-candu este vorb'a si de poporul nostru, in carti destinate pentru publiculu celu mare, precum sunt calindariele si romanele magiare, din care s'ar putea compune usioru o collectiune bogata de injuraturile si infamile cele mai scarnave aruncate in faci'a natiunei noastre intregi; pâna si convictiunile noastre religiöse, ritalulu, biserici, serbatori, tóte sunt luate in batjocura, cum se vediu si in érn'a trecuta, candu „Kelet“ isi batú jocu de servitiulu ddiescu ce se face in 6 Ianuariu la Bobotéza (Apa-botéza) si altele o miê.

In câtu pentru eruditunea scriitorilor de calibrulu acestora, este lucru caracteristicu, câ nu cunoscú nici chiaru Geografi'a patriei. Asia intre altele multe, susu numiti doi „geografi“, in geografi'a lorú tom. III pag. 173 unde se descrie Oradea mare, dicu, câ in acestu orasiu se afla unu gimnasiu unitu de credintia vechie (egyesült o hitű gymnasium), si câ forteréti'a serve câ temnit'i'a. Noi inse scimú, câ in Oradea nu este nici-unu gimnasiu nuiú, si câ forteréti'a este casarma.

Despre Beiusiu scrie la pag. 179, câ are gimnasiu greco-unitu si castelu de véra alu episcopulu greco-neunitu (görög nem egyesült gymnasium, györög nem egyesült pispök nyári palotája), candu noi scimú câ acelu gimnasiu din Beiusiu este greco-cath., éra castelulu se tine de episcop'i'a greco-cath. dela Oradea-mare. Atunci scriitorii magiari nici nu sciu destinge intre gr. or. si gr. cath; ba vedi la ei demulte-ori confusiune mare intre oláh si román, câ si cum ar fi dóue limbi distinsé. Asia amu aflu scrisu chiaru si intr'unu chematismu bisericescu catolicu magiaru, câ in unele sate din Banatu, pâna unde se intinde dieces'a cath, a Cianadului, se vorbescu dóue limbi, cea valacha si cea romanésca (oláh es román nyelv).

Sciri diverse.

— (Escel. Sa mitropolitulu) Mironu Romanulu afluandu-se intr'una din dilele trecute in gradin'a sa, audí de-odata pe copilit'i'a gradinariului seu strigandu si sbierandu ca fratele ei a caditu in pèrfulu ce trece prin aceea. A isi aruncá palari'a si bastonulu si a sari in apa câ se scape pe copilulu ce érá se ajunga tocmái subtu unu podu, pentru Escel. Sa a fostu fapt'a unui momentu.

— (Necrologu). Dionisiu Dregoy, capitani c. r. in pensiune, membru alu comitetulu graniceriu scolasticu alu fostulu regimentu I. de granitia, presiedintele eforiei scolare granitieresci din Racovit'i'a, decoratu cu crucea pentru servitiu si cu medali'a pentru campanini'a din a. 1848, inpartasitu cu s. s. sacramento adormi in Domnulu dupa una morbu scurtu si greu in 7 Aprilie st. n. a. c. la 3½ ore p. m. in etate de 76 ani, din care 31 ani au servitu tronulu in activitate. Remasitielle pamentesci s'au ridicatu din cas'a defunctulu si s'au inmormantatu Miercuri in 9 Aprilie la 12 óre meridiane in cimiteriulu internu alu bisericeii greco-cath. din Racovitia.

Acésta scire trista o aduce la cunoscintia cu ánim'a infranta de durere tuturoru consangeniloru si amiciloru defunctulu:

Mari'a Dregoy n. Paul cá socia. Teresi'a Paul cá nepóta si fiica adoptiva.

Racovitia in 10 Aprilie 1279.

— (Venitululu curatu alu concertulu miestu) datu in favorulu nefericiloru inundati din Szeghedinu a fostu de: 369 fl. 23 cr. Preste pretiulu intrarei au platitu Escl. Sa domnulu mitropolitu Mironu Romanulu 20 fl. Ilustritea Sa d-lu vicariu si archimandritu Nicolau Popea 5 fl. d. Franciscu Szalay 75 cr., d. Eduardu Iahoda 35 cr., N. N 35 cr., si N. N. 20 cr. v. a.

— (Bizareriele cator-va ómeni celebri.) Este o prostie de a cautá cineva slabiciunile si bizarerielle ómeniloru mari séu celebri; cu tóte acestea prosti'a este scusabila, câ-cj déca nu amu vedea pe acei ómeni atingéndu pamentulu cu piciórele cá si noi, nu-i amu ertá niciodata ca au purtatu fruntea asia de susu.

Cine ar credé ca severulu generalu Epaminonda, care castiga bataliele dela Mantinea si Leuctra, ar fi simtitu placere se cante la serbatorile tieranesci?

Intielegemu pre Agesilau si pe Enricu IV, alergéndu prin casa calari pe bastóne spre a isi amusá copii, si chiaru n'amu intielege contrariulu. Nu potemu cere unui rege se nu isi reamintésca ca e tata.

Dér' asiú voi se aflú unde érau mintile lui Ión, regele Ciprului, care in totu cursulu domniei lui nu facu aprópe altu nimicu, de câtu se scarmene lâná.

Lui Carolu IX-lea 'i-amu ertá lesne placerea ce avea se compuna versuri si se potcovéscá caii, déca ar fi facutu numai atátu. Afectiunea lui pentru faimosii caini grefieri, nu demonstrédiá de câtu o natura buna; dér nópteá St. Bartolomeiu inegresce totulu.

Augustu manifestá atáta parere de reu, perdiendu o pitpalaca câtu n'ar fi simtitu déca ar fi perdutu batali'a de la Actiu.

Honorius suferea asia de multu la mórtea unei gaini, numita Roma, in câtu cu voiocie ar fi datu in-sa-si Roma cá s'o re'nviedie; . . . dér Alaricu o coprin-sese déjá.

Tóta lumea cunóste antipathi'a lui Domitianu contra musceloru; acésta inse se póte intielege mai usioru de câtu ur'a lui Bacon contra roselorú. Si ar mai trece, déca cancelariulu filosofu ar fi potutu ceti versurile cochete si parfumate ale secolulu alu XVIII-lea; ele érau capabile se faca rosele pentru totudéuna desgustatóre.

Mazarin iubiá pâna la nebulia o biéta maimutia. Acésta nu trebuia se ne surprinda, pe câtu tempu s'au afluatu ministri cari se consacre tóta passiuca lorú unoru lucruri multu mai infime. Este multu mai bine se mangae cine-va cá Mazarin, o maimutia, de câtu se ciuruésca pe servitori cu glóntie precum facea Richelieu.

Marele Gustav-Adolf si ilustrulu Bayle, barbari cari sciau se se inaltie de asupra stupiditatiloru comune, stau óre intregi absorbiti inaintea magazinelorú cu marionete.

Crébillon, pe care d-n'a de Pompadour ilu numea emulu lui Voltaire, cadea in ecstase in faci'a unoru miserabile pisici!

„Femeiea rom.“

— (Césorniculu lui Rossi.) Rossi intrase la teatru in contra vointiei parintiloru sei. Tatalu seu, fórté mahnitú de a'lu vedea inbratísandu o cariera care, dicea elu, nu'lu va putea conduce la nimicu, inceta ori-ce relatiunii cu densulu. Acésta dura doui ani, in timpulu carora tenerulu artistu, incrediendu-se in vocea tainica care 'i spunea se staruésca in otarirea sa, se lupta di si nópte cu greutatile artei sale. Remase in fine biritoru si aplausele publiculu ilu insciintiará de deplina sa isbanda. Elu isi luase rendulu printre maiestrii artistii, acei comentatori inspirati ai operelorú eterne ale geniului tragicu.

Renumele seu ajunse pâna la tatalu seu. Voi si elu se védiá déca, in adeveru, fiulu seu este acelu geniu de care toti vorbescu. Merse la teatru si ascultá, ascunsu in fundulu unei loji. Candu cadiu cortin'a dupa actulu alu V-lea, dupa ce artistulu fu rechiematu de mai multe ori, tatalu se duse in cabin'a unde se desbracá fiulu seu si, intindiendu'í bratiele: „Iérta-me, 'i díse elu, aveai dreptate si bine ai facutu ca ai staruitu in vointi'a ta.“ Si betranulu tata plangea de bucuria strengéndu la peptulu seu pe artistu, care dicea intr'o dí, vorbindu de acésta reconciliare: „Éca celu mai frumosu succesu ce amu avutu la teatru, si nu l'asiú dá pentru tóte cununele cea amu primitu in viati'a mea!“

A dou'a dí, tatalu lui Rossi i daru unu frumosu césornicu, inpodobitu cu brilíante. Acesta fú césorniculu care i s'a furatu câte-va díle mai in urma, la intrarea solemna a archiepiscopulu la Milanu.

— (Furii charthieloru de bancnote.) La fabric'a de chartia din Neusiedel, unde se confecti-onédiá charthi'a din care se facu bancnotele cele mari si unde se prea intielege câ e o controla de totu stricta, câ din acestu productu pretiosu nu cumva se se instrainédie ceva. In dilele trecute, cu ocasiunea pachetareii s'au observatu, cumca din charthi'a pentru bancnotele de 10 fl. lipsescu 16 cóle. Investigarea s'au facutu, banc'a austro-ungara au tramisu acolo o comissiune anume, dar' n'au potutu descoperi nici falsificare de bancnote nici pe hotiú.

Au cautatu, au scormonitu in tóte partile si intr'una din dile au si prinsu hotiulu. Doi clotiani le au fostu apucatu si le au dusu in culcusiulu lorú, unde din 16 cóle 7 érau inea nevatemate, ér' pe celelalte se vedeau urmele dintiloru lorú. Unulu din ei au fostu prinsu si judecatu la mórte, dar pe ceilalti complici inea nu i'au potutu prinde.

— (Bibliografia.) La Iassi a aparutu: „Cursu de Philosophia pentru usulu lyceelorú.“ redactatu conformu programei oficiale de lycee si a celei de bacalaureatu. Cu o prelatia, o introducere generala la philosophia, o introducere speciale la studiulu fiacarei ramure philosophice, si cu unu resumatu la fine de intrég'a materia copriná in program'a bacalaureatulului, de d. Constatinu Leonardescu, doctoru in litere si licentiatu in dreptu, profesorú de philosophia si istori'a philosophiei la universitatea din Iassi, profesorú de retorica si philosophia la lyceulu nou. Partea I. Psychologi'a experimentalá.

Acestu manualu de philosophia, care este scrisu intr'o limba clara si intr'unu stilu curgetoriu, se afla de vendiari si la W. Krafft in Sibiiu, cu pretiulu de 2 fl. v. a.

— „Tabele geografice in reliefu“ pentru Ungari'a si Transilvani'a, preparate de d. profesore G. Schuller in Sibiiu, precum ne-am potutu convinge cu proprii nostri ochi merita a fi recomandate cu tóta caldur'a pentru tóte scólele publice si private. Scopulu acelorú tabele in reliefu este de a servi câ me-

diulocu de inlesnire pentru intielegerea chartelorú plane. Atragemu deci atentiunea d-loru profesori si a autoritatiloru scolastice asupra acestoru tabele, care se afla depuse spre vendiari la W. Krafft in Sibiiu.

— In dilele acestea aparú si unu nou si copiosu Catalogu de carti romanesci alu d. W. Krafft in Sibiiu, asupra caruia atragemu atentiunea onor. nostrii cetitori.

Post'a redactiunei.

— Bucuresci, 27 Martiu st. v. Din Nr. 20 nu mai avemú nici-unu exemplariu de datu. Prestetotú, Nrii 17 pâna la 24 se cautara câ niciodata altii.

Deschidere de prenumeratiune dela 1/13 Aprile a. c.

Acei domni abonati carii s'au prenumeratu la „Observatoriulu“ numai pre câte trei luni, adeca pâna la 31 Martiu st. v., sunt rogati a'si innoi abonamentulu pe 1/13 Aprile, pentru-cá se nu li se curme espeditiunea diariulu.

Pretiulu pe 3 luni pâna la 30 Iuniu st. v. este numai 2 florini val. austriaca, éra pe urmatóriele 9 luni pâna la 31 Decembre 6 fl. In afara unde porto postei este duplu, diariulu nostru costa 22 franci pe 1 anu intregu, 11 franci pe ½ anu, sau in valuta austriaca 10 fl. pe 1 anu, 5 fl. pe ½ anu.

Precum amu anuntyatu de repetite-ori, pretiulu se póte transmite in bilete de banca austriaca, sau in bilete hipotecarie romanesci, sub cuverta sigilata in regula, sau prin mandate (asemnatiuni) postali.

Tóte abonamentele se adressédiá de a dreptulu la Redactiunea „Observatoriulu“ in Sibiiu, piati'a mica Nr. 27.

In capital'a Bucuresci abonamentele se facu si la librari'a J. Szöllösy in piati'a teatrului.

In Craiov'a onoratulu domnu professoru Sim. Mihalescu avú bunatate a luá asupra'si primirea si inaintarea de abonamente.

Espeditiunea de aici din locu se face cu mare precisiune; cu tóte acestea totu se intempla unele neregularitati pe la posta; noi implinimú cu tóta placerea ori-ce defecte, numai se ni se arate in 8 díle, computate din diu'a in care ar fi trebuitu se ajunga cutare Nr. la adres'a lui.

Redactiunea.

Cu Nr-lu 26 de astadi alu „Observatoriulu“ espira abonamentulu acelorú p. t. domni, carii au fostu abonati numai pe triluniulu Ianuarius-Martiú.

Cursulu monetelorú in val. austr.

Vien'a, 10 Aprilie

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.56 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.34 „
Imperialu rusescu	„	9.58 „
Moneta germana de 100 marce	„	57.60 „
Sovereigns englesi	„	12. — „
Lira turcésca	„	10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	— „

Nr. 134—1879 mat.

(67) 2—3

Edictu.

Dupace Georgie Bosdocu gr-cath. din Vestemu, pribegindu in Romani'a, si-a parasitu de 3 ani legiuit'a sa muieré Ev'a Pop'a gr-cath. érási din Vestemu, si nu se scia locul ubicatiunei (afareii) acelu'i'a: se provóca prin acésta, câ in terminu de unu anu si o dí se se prezenteze inaintea subscrisului Foru matrimoniale, câ-ci altcum caus'a divortiale urdita de muieréa sa in contra-i din motive basate pre Canóne, se va pertractá si decide si in absentia lui, dupa SS. Canóne ale Bisericéii gr-cath.

Sibiiu, 5 Aprilie 1879.

Dela presidiulu Forulu matrimoniale gr-cath. de I Instantia.

Ioanu Russu, protopop. preot.

„ALBIN'A“ Institutu de creditu si de economii.

In sensulu conclusulu adunarii generale a societatiú nóstre din 28 Martiu a. c. Nr. I, alu siéselea couponu dela actiunile institutululu nostru scadietoriu la 1 Iuliu 1879 se va rescumperá dela susu numit'a di la cass'a nóstra in Sibiiu cu 9 fiorini 50 cruceri. Si pâna atunci se rescumpera acelu couponu la cass'a nóstra de adi incolo ori-candu, pre langa subtragerea intereselorú pe timpulu inea neespiratu.

Sibiiu, 5 Aprilie 1879.

(68) 2—3

Directiunea institutulului.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiiu.